

KOCAELİ'NDE VATAN CEPHESİ

Bilal TUNÇ*

Atıf/©: Tunç, Bilal, (2015). "Kocaeli'nde Vatan Cephesi", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 2, Aralık 2015, ss. 733-750

Özet: 14 Mayıs 1950 seçimleri ile iktidar olan Demokrat Parti, on yıl boyunca iktidarda kalmış ve Türk Siyasi tarihinde derin izler bırakmıştır. 1954 seçimlerine kadar gücünü korumayı başaran Demokrat Parti, 1954 Milletvekili Genel Seçimleri ile 1955 yılında yapılan Belediye ve İl Genel Meclisi seçimlerinde tekrar birinci parti olmuştur. Ancak 1955'ten sonra ülkede başta ekonomi olmak üzere görülen olumsuz durumlar nedeni ile Demokrat Parti vatandaşlar tarafından eleştirilmeye başlanmıştır. Bu durumdan dolayı oy kaybı yaşamaya başlayan parti teşkilatı 1957 Genel Seçimlerinde yüksek oy alamamış, ancak seçim sisteminden dolayı tekrar iktidar olmuştur. 1957'den sonra Demokrat Parti'ye karşı başta Cumhuriyet Halk Partisi tarafından olmak üzere birçok karşı faaliyetler olmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere diğer muhalefet partileri Demokrat Parti'ye karşı Güç Birliği Cephesi'ni kurmuşlardır. Böylece Demokrat Parti aleyhinde olanlar Cumhuriyet Halk Partisi etrafında birleşmeye başlamışlardır. Bu durum üzerine tekrar eski gücüne kavuşmak ve yeniden büyük kitleleri Demokrat Parti etrafında toplamak amacıyla Adnan Menderes Vatan Cephesi'ni kurmuştur. Vatan Cephesi'nin kurulması ile birlikte diğer partilerden istifa edip Demokrat Parti'ye katılanların sayısı artmaya başlamıştır. Bundan dolayı Demokrat Parti ile diğer partiler arasında büyük sorunlar olmuş ve ülkede kutuplaşmalar artmıştır. Bu kutuplaşmalardan dolayı ülke içinde kargaşanın önü alınamamıştır. Bu çalışmada Vatan Cephesi'nin genel özellikleri ve Kocaeli'nde bu yapıya karşı olumlu ve olumsuz bakışlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Vatan Cephesi, Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi

The Fatherland's Front in Kocaeli

Citation/©: Tunç, Bilal, (2015). "The Fatherland's Front in Kocaeli", Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 8, Issue 2, December 2015, pp. 733-750

Abstract: Democratic Party which had been ruling party by 1950 elections e stayed in power for a decade and it left deep scars in Turkish political history. It had been able to maintain its strength up to to 1954 elections and it was in power again in other elections, but Democratic Party was criticized because of common adverse events especially for the economy in the country. Because of this situation Democratic Party lost votes and did not succeed in the 1957 elections. The opposition movement emerged against Democratic Party after the 1957 elections. To make Democratic Party powerless, the Republican People's Party and other opposition parties set up a front which was called the power association. In this way they were united around the Republican People's Party who was oppose Democratic Party. Upon this to make party stronger again Adnan Menderes who was prime minister established the Fatherland Front. the number of participans who resign from their's party increased to Democratic Party with the establismet of this front. Later among Democratic Party and the other party's problems increased and the problems grow in the country. The confusion and chaos increased because of this polarization. In this study focused on the Fatherland Front and apinions examined about this structure in Kocaeli were studied.

Keywords: Fatherland Front, Democratic Party, May 27 1960's coup, the Republican People's Party

I. GİRİŞ

Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partili dört milletvekilinin parti içerisindeki muhalefetleri sonucunda kurulmuş bir partidir. Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olan Adnan Menderes, Celal Bayar, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü'nün dâhil olduğu parti içi muhalefetini oluşturan olay Çiftçiye Topraklandırma Kanunu ile ilgili tasarıdır (Karpaz, 2010:231-233). Çiftçiye Topraklandırma Kanunu tasarısı, çiftçilerin toprak sahibi olmalarını sağlamak amacı ile büyük toprak ağalarının bir kısım topraklarının devlete verilmesini öngörülmüştür. Özellikle TBMM'deki büyük toprak sahipleri tarafından bahsi geçen yasaya itirazlar olmuştur. Yapılan itirazlara rağmen tasarının meclisten geçmesi üzerine Adnan Menderes, Cavit Oral ve Emin Sazak bahsi geçen kanuna itirazlarda bulunmuşlardır. Bu itirazlar Demokrat Parti'nin kurulması için ilk adımı oluşturmuştur denilebilir.

Demokrat Parti'nin ortaya çıkmasına yol açan Cumhuriyet Halk Partisi'ndeki parti içi muhalefet, 1945 yılının ortalarında iyice belirgin hale gelmiştir. 21

Mayıs 1945'te başlayan bütçe görüşmeleri, Mecliste şiddetli bir muhalefetin varlığını göstermiştir. Adnan Menderes, Feridun Fikri Düşünsel, Hikmet Bayur, Emin Sazak gibi vekiller, tek parti devrinin alışıktı olmadığı bir sertlikle hükümeti eleştirmişlerdir (Eroğul, 1990:9-10). Cumhuriyet Halk Partisi'nin içindeki muhaliflerden, sonradan Demokrat Parti'nin "dörtleri" olarak adlandırılacak olan Adnan Menderes, Celal Bayar, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan ısrarla artık yeni bir hayat görüşünün idareye egemen olması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

7 Haziran 1945'te Cumhuriyet Halk Partisi'nden dört milletvekili, bağlı oldukları partilerinin parlamentodaki grubuna bir takrir sunmuşlardır (BCA Fon Kodu: 30.11.1.0 Yer No: 53.315.4) Takriri veren dört kişiden dolayı "Dörtlü Takrir" diye anılan olan bu teklifin sahipleri, İkinci Dünya Savaşı sona erdiğine göre demokratik özgürlüklerin sağlanması gerektiğini ileri sürmüşler ve TBMM'den yürütme üzerindeki anayasal hakların kullanılmasını talep etmişlerdir (Karpas, 2010:230).

Bahsi geçen takrir incelendiğinde; bu takrirden Demokrat Parti muhalefet stratejisinin temelini oluşturan prensiplerin bulunduğu anlaşılmaktadır ki, bunlar; Meclis denetiminin anayasanın ruhuna uygun biçimde gerçekleşmesini sağlayacak önlemleri almak, vatandaşların siyasi hak ve özgürlüklerini genişletmek ve partinin çalışmalarına bu ilkelerin egemen kılınmasını sağlamaktır (Burçak, 1979:241). TBMM'de görüşülen ve yoğun tartışmalara sebep olan Dörtlü Takrir TBMM tarafından reddedilmiştir (BCA, Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 65.403.16)

Takririn TBMM'de reddedilmesinden sonra Dörtlü Takriri verenlerden Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan Cumhuriyet Halk Partisi'nden ihraç edilmişlerdir. Bu durum üzerine diğer önemli şahıslardan birisi olan Celal Bayar hem CHP'den hem de milletvekilliğinden istifa etmiş ve muhalefet kanadında yerini almıştır. Bu olaydan sonra CHP'den ayrılan bahsi geçen milletvekillerinin yoğun çalışmaları sonunda Demokrat Parti 1 Ocak 1946'da resmen kurulmuştur.

Demokrat Parti, kurulduktan sonra teşkilatlanmasını sağlamış ve 1950 seçimlerini kazanarak iktidar olmuştur. Bu seçimlerden sonra yapılan 1954 ve 1957 seçimlerini de kazanan Demokrat Parti, Türk siyasi tarihinde büyük bir varlık göstermiştir. 1958'den itibaren eski gücünü kaybeden ve diğer partiler göre güçsüz durumda kalan Demokrat Parti, eski nüfuzunu yeniden güçlendirmek ve muhalefet partilerinin kendisine karşı yürüttüğü faaliyetleri etkisiz kılmak amacıyla Vatan Cephesini oluşturmuştur.

II. VATAN CEPHESİNİN KURULMASI VE BÜYÜMESİ

Türk Demokrasi tarihinde 1958 yılı çoğu açıdan önemli bir dönem olarak görülmektedir. Bu yıl, muhalefet partilerinin büyük bir ittifak ile bir sonraki seçime katılma çabaları ile geçmiştir. Cumhuriyetçi Millet Partisi ile Köylü Partisi'nin birleşerek Cumhuriyetçi Köylü Partisi ismini alacağı haberleri basında neşredilirken, Hürriyet Partisi'nin de yapılacak kongre ile Cumhuriyet Halk Partisi'ne katılacağı iddia edilmiştir. (Eroğul, 1990:145). Daha önceki dönemlerde muhalefet partileri birleşme çabalarını denemiş, fakat çabalar sonuçsuz kalmıştır. Ancak 1958'deki ittifak diğerlerinden farklı olmuş ve ülke genelinde önemli bir etki gösterdiği görülmektedir.

Muhalefet partilerinin işbirliği çabaları sürerken, Başbakan Adnan Menderes, 12 Ekim 1958'de Manisa'da yaptığı bir konuşma ile halkı muhalefete karşı oluşturulan Vatan Cephesi'ne katılmaya davet etmiştir.

Adnan Menderes, Manisa'da yaptığı konuşmada Vatan Cephesi'nin oluşturulduğuna dair şu ifadeleri kullanmıştır: *“Politika ve ihtirastan vareste vatandaşların karşımızda kurulmuş olan kin ve husumet cephesine karşı vatanperver gayretlerini birleştirip eserlerinin müdafaaasına azmetmiş bir Vatan Cephesi'nin kurulması zarureti kendisini göstermiştir... Aziz Vatandaşlarım, Vatan Cephesi'nde birleşerek eserlerimizi hep birlikte muhafaza edeceğiz. Dünyada siyasi, iktisadi ve içtimai istikrarı örnek telakki olunabilecek bir mükemmeliyette olarak Türk milletinin bütün gayretlerini bu istikamet üzerinde tevcih edilmiş görmek bize nasip olacaktır... Allah hepimizi muvaffak etsin vatandaşlarım”*.

“Onların, Güç birliği adı altında giriştikleri faaliyetin maksadı şudur: Bir Ehli Salip Cephesi olarak karşımıza dikilecekler. Daha şimdiden seçim varmuş gibi yakamıza sarılacaklar. Bu hareketler, bizim işlerimizi güçleştirmek, milletimizin ihtiyaçlarını sekteye uğratmak, vatanın refah ve saadetini geciktirmek demektir...” (Kılçık, 1992:208).

Adnan Menderes'in bu konuşmalarından da anlaşılacağı üzere; Demokrat Parti'ye göre, yıkıcı faaliyetler içerisinde bulunan muhalefet partilerine karşı, halk Demokrat Parti etrafında birleşmeliydi. Bu konuşmadan sonra yani Vatan Cephesi'nin kurulması ile Adnan Menderes ve bakanlar, partilerini yeniden kuvvetli hale getirmek ve kitlelerin desteğini sağlamak amacıyla yurt gezilerine çıkmışlardır.

Vatan Cephesi'nin propagandası gazeteler, dergiler ve radyo aracılığıyla yapılırken, muhalefet partileri radyoyu *“partizan radyo”* olarak adlandırmış

ve radyoda Demokrat Parti propagandası yapılmasından dolayı “Ajans Haberlerini Dinlemeyenler Derneği” kurmuştur (Uyar, 2001: 40). Ancak bunların hiçbirisinin bahsi geçen yapının ülke genelinde yaygınlaşmasını engelleyemediği görülmektedir.

Görüldüğü üzere Muhalefet kanadında yaşanan gelişmelere karşılık iktidar partisi, yeni çabaların ciddi bir güç kaybı yaratacağı düşüncesiyle muhalefetin güç birliğine karşı “Vatan Cephesi” ismiyle siyasi arenaya kuvvetli bir çıkış yapıp ülke genelindeki gücünü korumak istemiştir (Vural, 2010:181). Bahsi geçen yapı ile Demokrat Parti'ye başta Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere diğer muhalefet partilerinden büyük katılımlar olmuştur. Ancak Demokrat Parti'den de diğer partilere geçişler olmuştur. Bu durum, Demokrat Parti ile diğer partiler arasında büyük sorunlar oluşturmuştur. Ayrıca bu şekildeki kutuplaşmalar 27 Mayıs 1960 darbesinin de önünü açmıştır.

III. KOCAELİ'NDE VATAN CEPHESİ (12 EKİM 1958-1 OCAK 1959)

Kurulduğu günden itibaren ülkenin hemen hemen her yerinde Vatan Cephesi'ne bağlı ocaklar açılmıştır. Kocaeli'nde de Vatan Cephesi'ne büyük bir ilgi gösterilmiş ve birçok yerde ocaklar kurulmuştur. Bu ocakların etkili çalışmaları sonucu Cumhuriyet Halk Partisi Kocaeli İl ve ilçe başkanlıklarından istifa eden birçok kişi Demokrat Parti'ye geçmiştir. Ayrıca daha önceleri Demokrat Parti'de olup da istifa edip başka partilere geçenler, Vatan Cephesi'ne bağlı ocakların açılması ile tekrar Demokrat Parti'ye geçmişlerdir. Bu olayın ilk örneği şu olmuştur: 1958 yılının sonlarında Cumhuriyet Halk Partisi tarafından yönetilen Kaynarca Belediyesi'nin bütün yöneticileri Vatan Cephesi'ne geçerek Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa etmişlerdir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-1).

Devrine yerel gazetelerine göre; 1958'den itibaren başta Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere diğer partilere mensup kişiler partilerinden istifa ederek Demokrat Parti'ye ve doğal olarak da Vatan Cephesi'ne geçmişlerdir. Bu durum, vilâyet genelinde Demokrat Parti ile diğer partilerin arasının açılmasına sebep olmuş ve partiler arasında derin anlaşmazlıklar meydana gelmesine yol açmıştır.

1958'de Vatan Cephesi'ne geçmek amacıyla Kandıra Kazası, Şeyhler nahiyesine bağlı Turnalı köyünden 169 kişi Cumhuriyetçi Millet Partisi'nden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçmiştir. Bu durumdan dolayı Adnan Menderes'e telgraf çeken Turnalı köyü Cumhuriyetçi Millet Partisi Ocak Başkanı Fikri Köse şunları söylemiştir: “Devletimizin harici şeref ve itibarının dünyada bir yıldız gibi parlamakta milli servet ve refahımızı her gün artırmakta olduğunuz halde

vatan muhabbeti olmayanların hırs ve kininden nefret ettiğimizden mensubu bulunduğumuz Cumhuriyet Halk Partisi'nden ayrılarak şerefli partiniz saflarına iştirak ettiğimizi saygılarımızla arz eder ellerinizden öperiz.” (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-1). Telgraf gönderen kişiler, bu şekilde Demokrat Parti'ye geçtiklerini ve Adnan Menderes'e bağlı olduklarını ifade ediyorlardı.

Devrin gazetelerine göre; Cumhuriyet Halk Partisi'nin yüksek oy aldığı Değirmendere'den birçok kişi partisinden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçmiştir. Bu kişiler arasında parti yöneticilerinden Orhan Akbıyık, Mehmet Öncü, Mustafa Sağlam, Ahmet Sert, Ratıp Çelebi ve Eyüp Terzi ile Saadetin Bayar da yer almıştır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-2.). Ayrıca Değirmendere Bucağına bağlı köylerden de Vatan Cephesi'ne büyük katılımlar olmuştur. Örneğin Halı Dere köyünde 9 kişi Cumhuriyet Halk Partisi'nden ayrılarak Vatan Cephesi mensubu olmuştur (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-2.). Bunun gibi birçok örneğin mevcut olduğu telgraflardan anlaşılmaktadır.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi belgelerine göre Kocaeli'nde Gölcük dışında Gebze, Karamürsel ve Kandıra'dan Vatan Cephesi'ne büyük ilgi gösterilmiştir. Vatan Cephesi'ne katılımlar oldukça Demokrat Parti Vilayet Başkanı Sadık Tanaydın, parti genel merkezine sürekli olarak telgraflar göndermiş ve durumdan Başbakan Adnan Menderes'i haberdar etmiştir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.1-3). Demokrat Parti Genel Merkezi'ne gelen telgrafların sayıca fazla olması ve çok sayıda kişinin Vatan Cephesi'ne üyelik yapması, Demokrat Parti'nin 1958'in sonlarına doğru yeniden güç kazanmış olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.

IV. 1959 YILINDA KOCAELİ'NDE VATAN CEPHESİ

Ocak 1959 itibariyle muhalefet partilerinden istifa eden 759 kişi Vatan Cephesi'ne geçmiştir (Hür Söz, 3 Ocak 1959, No: 2413.9.). Ancak katılımlar bununla sınırlı kalmamış ve giderek artış göstermiştir. Demokrat Parti'ye iltihakların olduğu günlerde Cumhuriyet Halk Partisi'ne de katılımlar olmuştur. 5 Ocak 1959'da 33 kişi Demokrat Parti'den istifa ederek Cumhuriyet Halk Partisi'ne geçmiştir (Türk Yolu, 5 Ocak 1959, No:6397). Görüldüğü üzere 1958 yılında olduğu gibi 1959'da da sadece Cumhuriyet Halk Partisi'nden değil; Demokrat Parti'den de istifa edenler bulunmaktadır. Bu şekilde istifaların olması, dönemin siyasi durumunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Kocaeli'nde Vatan Cephesi Ocaklarına sadece şehir merkezinde değil; köylerden de büyük ilgi gösterilmiştir. Bu kapsamda İzmit'in köylerinden Hasan Peksoy, Muzaffer Peksoy, Şerif Peksoy, Safiye Tataroğlu, Faruk Tanaydın, Mübeccel

Tanaydın, Zekiye Ferah ve Çocuk Mütahassısı Dr. Müyesser Ferap 24 Ocak 1959'da İzmit'ten Demokrat Parti Vilayet Başkanlığına başvurularını yaparak üyelik yapmışlardır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.1-4).

Aynı tarihlerde diğer köylerden Demokrat Parti'ye iltihaklar devam etmiş, Hasan Tugal, Mehmet Aktaş, Hasan Dede, Emine Öztürk, Zekiye Aydemir, Nuri Aydemir, İhsan Usta, Mustafa Kılıç, Osman Kiremitçi, Hasan Usta, Şerafettin Atınç, Ülzer Soyer, Pembe Soyer, Sevim Ergüven, Nadir Ergüven, Turhan Öztürk, Cihan Zaimoğlu, Naci Ayyıldız, Yaşar Uzun, Dilber Uzun, Nazife Erkan, Ahmet Uzan, Natike Uzan, Gülten Erkan ve Bahattin Erkan bağlı oldukları partilerden istifa ederek Demokrat Parti'ye katılmışlardır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.2-3).

24 Ocak 1959'dan sonra Vatan Cephesine bağlı ocaklara üye olanların sayısında büyük bir artış olmuştur. Bu tarihte Demokrat Parti Kocaeli Vilayet Başkanı Sadık Tanaydın tarafından bizzat Adnan Menderes'e gönderilen telgrafta birçok vatandaşın partilerinden istifa ederek Vatan Cephesi'ne katıldıkları bildirilmiştir. Listede Fatma Şahin, Muharrem Şahin, Sabahat Aksu, Şazimet Gündüz, Remziye Atınç, Cevat Gündüz, Çetin Kazcılar, İbrahim Acar, Fatma Varit, Hakkı Varit, Ziya Kavalcı, Esmâ Kavalcı, İsmail Tafralı, Kemal Karaca, Celal İrk, Melahat İrk, Rasim Gökdemir, Necati Gökdemir, Zekiye Gökdemir, İhsan Güler, Mediha Baykal, Ramazan Çiçek, Cemal Baykal, Melahat Kiremitçi, Şahide Dede ve Fatma Dede yer almıştır. Aynı tarihlerde Cumhuriyet Halk Partisi'nden 29, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden 12 ve müstakillerden 44 kişi Vatan Cephesi'ne katılmıştır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.2-4). Görüldüğü üzere Demokrat Parti'ye üyelikler artmış ve söz konusu yapı il genelinde güçlü bir hale gelmiştir.

Vatan Cephesi'ne katılanlar arasında vilâyetin önemli sülaleleri de yer almaktadır. Bunlar arasında İzmit'in büyük ailelerinden birisi olan Karadayılar bulunmaktadır. Karadayılar sülalesine mensup bütün kişiler Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçmişlerdir. Bahsi geçen sülale gibi büyük bir ailenin Vatan Cephesi tarafına geçmesinin, Demokrat Parti'nin güçlenmesini sağlamış olabileceği değerlendirilmektedir.

1959'un Şubat ayında Bilal Bayraker, Mahmut Bayraker, Osman Bayraker, Zeynep Bayraker, Ayşe Bayraker, Bekir Bayraker, Şakir Koral, Fatma Bayraker, Zahide Bayraker, Asım Koral, Bahtiyar Koral, Ümmühan Koral, Şükriye Koral, Zahide Koral, Bayram Kocatürk, Nahit Kocatürk, Hasan Kocatürk, Kimas Kocatürk, Amir Kocatürk, Malik Kocatürk, Zeynep Bayraker, Abdullah Koral, Fatma Koral, Kıymet Koral, Cemal Bayraktar, Ferhat Bayraktar, Nazife

Kuş, Hayriye Kuş, Gani Bayraktar, Nuriye Bayraktar, Rıza Seyhan, Cahide Seyhan, Kıymet Ak, Naciye Gök, Recep Dirlik, Zihni Dirlik ve Nezahat Dirlik Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa ederek Demokrat Parti üyesi olmuşlardır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.222.3-2).

Görüldüğü üzere Vatan Cephesi'ne üye olanlardan aynı soyadı taşıyan birçok kişi bulunmaktadır. Aileden birisi üyelik yapınca, bu kişi diğer aile efradından olanların da katılımını sağlamaktadır. Vilâyet genelinde bu şekilde Vatan Cephesi'ne çok katılım olmuştur. Bu durumun Demokrat Parti'nin Kocaeli'ndeki oy oranının büyük oranda artmasını sağlamış olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.

11 Mart 1959'da İzmit'ten 1.000 kişilik bir grup Demokrat Parti'ye geçtiklerine dair imzalı beyanlarını Adnan Menderes'e göndermişlerdir (Hür Söz, 12 Mart 1959, No:2578). Aynı şekilde Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa eden Kocaeli Teknik, Şoför ve Oda Sanatkârlarından 40 kişi Demokrat Parti'ye katılmıştır (Hür Söz, 24 Nisan 1959, No:2615). Bu şekilde esnaf gruplarından Vatan Cephesi Ocaklarına katılımlar olmuştur. Buradan da anlaşılacağı gibi, Vatan Cephesine bağlı ocaklara her grup ve insanlardan iştirakler olmuştur. Kocaeli'nde bu şekilde ocaklara yoğun iştiraklerin olması, Demokrat Parti Kocaeli İl Başkanlığı'nın güçlü bir kamuoyu oluşturduğunun kanıtı olarak değerlendirilmektedir.

Demokrat Parti Vilayet Başkanlığı mart ayı içerisinde İzmit genelinde çeşitli ziyaretlerde bulunarak vatandaşları ocağa katılmaya davet etmiştir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, özellikle İl Başkanı Sürreyya Sofuoğlu başkanlığında ve milletvekillerinin katılımı ile yapılan ziyaretlerin halk üzerinde olumlu etkiler bırakmış olduğu devrin gazetelerinde açıkça görülmektedir. (Hür Söz, 2 Aralık 1959, No:2316). Bu ziyaretler sayesinde Demokrat Parti'ye üyelikler artmıştır (Demokrat Kocaeli, 9 Mart 1960, No:2362). Bu durum parti teşkilatının yaptığı çalışmaların halk tarafından beğenildiği olarak düşünülmektedir.

22 Haziran 1959'da İzmit'e bağlı Bahçecik köyü Cumhuriyet Halk Partisi üyeleri Adnan Menderes'e çektikleri telgrafta bütünüyle Demokrat Parti hizmetinde olacaklarına dair söz vermişlerdir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-5). Aynı tarihlerde Gölcük'ten de çok sayılarda Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa edenler Demokrat Parti'ne geçmişlerdir. Katılanlardan birisi Yunus Öztürk (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-4), diğeri de Mustafa Siverekli'dir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-6).

Temmuz ayında Kandıra'nın Kocakaymaz Bucağı'na bağlı Seyit Aliler köyünden 31 kişi (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-6.), Tokaçlar köyünden

20 kişi topluca (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.3-4), Karamürsel ilçesine bağlı Senetler köyü Cumhuriyet Halk Partisi İdare Heyeti'nden 40 kişi, Senetler köyünün Millet Partisi Ocağının tüm üyeleri (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.222) ve Senet köyü Hürriyet Partisi Ocağı üyelerinin bir kısmı partilerinden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçmişlerdir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-9). Bununla ilgili olarak bu kişiler tarafından Demokrat Parti Genel Merkezi'ne telgraflar çekilmiştir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-7).

Devrin gazetelerine göre, Demokrat Parti Kocaeli İl ve İlçe Başkanlıkları, vilâyet genelinde birçok geziler düzenlemiş ve vatandaşlarla toplantılar yapılmıştır. Bu gezi ve toplantılar sonunda Vatan Cephesi Ocaklarına yüksek iştiraklerin olması, yapılan bu çalışmaların pozitif sonuçları olarak değerlendirilmektedir.

1959 Ağustos ayı içerisinde Karamürsel ilçesine bağlı Fevziye köyü Hürriyet Partisi Ocak Heyeti'nden 50 kişi Vatan Cephesi'ne geçmiştir. Başbakan Adnan Menderes'e telgraf çeken Ocak Başkanı Üzeyir Yıldızdağ, telgrafında şu ifadeleri kullanmıştır: “*Vatan sathında abideleşen muazzam eserlerinizi inkâr ederek millî İrade ile yıktığımız Halk Partisine kendilerini teslim eden Hürriyet Partisi saflarında kalmayıp ocağımıza kayıtlı 50 üyemizle birlikte topyekûn icraatını görüp, iman ettiğimiz Demokrat Parti'ye geçerek Vatan Cephesine iltihak ettiğimizi arz eder, muhabbetle ellerinden öperiz.*” (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-10). Görüldüğü gibi vilâyet genelinde Vatan Cephesi'ne dolayısıyla da Demokrat Partisi'ne sadece Cumhuriyet Halk Partisi'nden değil; diğer partilerden de büyük sürekli katılımlar olmuştur.

Telgraflardan anlaşıldığı kadarıyla Kocaeli'nde partili olmayıp bireysel olarak da Demokrat Parti'ye geçen kişiler de bulunmaktadır. Bu kişiler müracaatlarını bizzat kendileri yapmıştır. Bu kişilerden birisi Avukat Arif Baykurt'tur. Akif Baykurt, göndermiş olduğu telgrafında 139 arkadaşı ile birlikte Demokrat Parti'ye geçtiğini beyan etmiştir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.222-1).

Bireysel olarak katılan kişilerden Adnan Menderes'e telgraf çeken Gölcük ilçesine bağlı Değirmendere'den İnşaat Kalfası Hakkı Çolak şu düşüncelerini beyan etmiştir: “*Memleket hizmetindeki müspet çalışmanızın hayranı olduğumdan mensubu bulunduğum Halk Partisi'nden istifa ederek Vatan Cephesine katılmış bulunuyorum*” (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-2.) Aynı şekilde Gölcük Değirmendere'den Berber Yılmaz Özyurt da kişisel olarak Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçtiğine dair, telgraf göndermiştir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.22).

Demokrat Parti İl Başkanlığı tarafından Vatan Cephesi'ne katılımları arttırmak ve konu ile ilgili olarak halkı bilgilendirmek amacıyla İzmit'te Durak Vatan Cephesi Ocağı açılmıştır. Bu münasebetle Gülben Kardeşler Otobüs Yazıhanesi'nde büyük bir açılış töreni düzenlenmiştir. Hedef Gazetesi'ne göre, Durak Vatan Cephesi'nin açılması ile İzmit'te Vatan Cephesine olan katılımın sayısı daha da artış göstermiştir(Hedef, 30 Haziran 1959, No: 11789).

Yukarıda ifade edildiği üzere 1959 yılı içinde Kocaeli genelinde birçok vatan cephesi ocakları açılmıştır. Bu yerlerden birisi 13 Eylül 1959'da açılan Demokrat Parti İzmit Şoför ve Oto Sanatkârları Vatan Cephesi Ocağı'dır. Bahsi geçen ocağın açılışına Demokrat Parti Kocaeli milletvekilleri dâhil olmak üzere birçok kişi katılmış ve ilgi göstermiştir. Ocağa açıldığı ilk günden itibaren kayıtlar yapılmış ve ilk anda 103 kişi üye olmuştur (Hür Söz, 14 Eylül 1959, No:1959). Bu şekilde açılan şubeler vasıtasıyla İzmit'ten Demokrat Parti'ye iltihaklar artarak devam etmiştir. 1959'un Ekim ayında bu Ocağa 72 kişi üye olmuştur.

Devrin yerel gazetelerine ve tanıklarına göre; Vatan Cephesi Ocaklarına katılımlar arttıkça Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Parti arasındaki anlaşmazlık ve sorunlar da büyümüştür. Parti teşkilatları arasındaki tartışmalar arttığı için; bu durum vatandaşlara da sirayet etmiş ve halk arasında ayrılık ve kutuplaşmalar görülmüştür. Örneğin Vatan Cephesine üye olanların diğer parti mensuplarının bulunduğu kahve vb. ortamlara gitmedikleri ve birbirleriyle konuşmadıkları devrin tanıklarının ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi Vilayet Başkanlığı, Vatan Cephesine karşı birtakım karalama faaliyetlerinde bulunduğu bilinmektedir. Bunlardan birisi Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Vatan Cephesi'ne katılanlara Demokrat Parti'nin para ve araba dağıtarak partiye üyelik yapıldığı iddiasıdır. Olayla ilgili açıklama yapan İzmit Vatan Cephesi Başkanı, iddiaların tamamen yalan olduğunu ve üye olan kişilerin tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak katıldıklarını belirtmiştir (Hür Söz, 10 Ekim 1959, No:272). Bu gibi iddia şaiyalar 27 Mayıs 1960 İhtilalı'na kadar devam etmiştir.

Demokrat Kocaeli Parti Teşkilatları tarafından Vatan Cephesi Ocaklarına ilgiyi arttırmak amacıyla çeşitli kurslar düzenlenmiştir. Bu kurslardan birisi Hereke Vatan Cephesi tarafından verilen İngilizce kursudur. Büyük rağbet gören İngilizce dersleri Hereke Fabrikası İşletme Şefi Hayri Toroslu tarafından verilmiştir. Aynı şekilde Hereke'ye bağlı mahallelerde de çeşitli kurslar açılmış ve eğitimler verilmiştir.

Kocaeli'nde Ocakların yaptığı çalışmalar arasında kurslar dışında, fakir çocukların giydirilmesi ya da okul ihtiyaçlarının karşılanması bulunmaktadır. (Hür Söz, 12 Ekim 1959, No: 2722). Kocaeli'ne bağlı kazalarda bunlarla ilgili çok sayıda yardım faaliyetleri olmuştur.

1959' yılı Eylül ayı içinde Gölcük Demokrat Parti İlçe Başkanı Başbakan Adnan Menderes'e göndermiş olduğu telgrafında Gölcük'te Vatan Cephesi'ne yeni üyeliğin yapıldığını ve sayının gittikçe arttığını beyan etmiştir. Aynı şekilde Gölcük'e bağlı Merkez Ocak, Camii Arkası, Dumlupınar, Paylar, Kavaklı, Hisareyn, Nimetiye, Hasaneyn, Nüşhetiye, Yeni Ferhadiye, Eski Ferhadiye, Selimiye, Lütfiye ve Sofular ocak başkanları da, Adnan Menderes'e gönderdikleri telgraflarda Vatan Cephesi'ne üye olanların sayılarının arttırılması için çalıştıklarını ifade etmişlerdir (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-11).

1959'un Ekim ayında Kandıra'ya bağlı Tekke Yadeş Divanı Cumhuriyet Halk Partisi Ocağı'ndan 76 kişi ve Erikli köyünden 38 kişi Demokrat Parti'ye katılmıştır. Aynı şekilde Hürriyet Partisi Kandıra İlçe Başkanlığı kendisini feshetmiş ve partinin birçok üyesi Vatan Cephesi'ne kayıt yaparak Demokrat Parti'ye üye olmuştur (BCA, Fon Kodu: 010. 0 9. Yer No: 216.670.2-8).

Dönemin gazetelerine göre 1958'deki gibi 1959'da da Vatan Cephesi'ne muhalif partilerden istifa ederek katılımlar olduğu gibi, bu girişimi ve politikalarını desteklemeyerek Demokrat Parti'den istifa ederek diğer partilere özellikle de Cumhuriyet Halk Partisi'ne geçişler de devam etmiştir. Bu şekilde Demokrat Parti ile muhalefet partileri arasındaki sorunlar ile Vatan Cephesi faaliyetleri 27 Mayıs 1960 İhtilaline kadar devam etmiştir

3 Kasım 1959'da Karamürsel Kürt köyü Cumhuriyet Halk Partisi Ocak İdare Kurulu ile mevcut 68 üye Vatan Cephesine katılmışlardır. Bu durum ile ilgili olarak Adnan Menderes'e telgraf çeken Ocak Başkanı Ali Yılmaz şunları ifade etmiştir: “*Mensubu bulunduğumuz partinin vatan saflarında abideleşen eserleri inkâr yolları, tutumları muvacehede her şeyden çok vatanına bağlı bulunan bizler Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa ederek Demokrat Parti'ye iltihak etmiş bulunuyoruz. Dünyayı hayrette bırakan bu yapıcı hamlelerle bizim de alın terimizin katılmasını arzu etmekteyiz. Bu anlayışla sizlere ulu tanrıdan sıhhatler ve afiyetler dileriz*” (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-5).

1959 Aralık ayında Yukarı Hereke'de dördüncü Vatan Cephesi şubesi açılmıştır. Bu açılışa vatandaşların yanı sıra Demokrat Parti Kocaeli Vilayet Başkanı Sürreya Sofuoğlu ile Kocaeli milletvekilleri de katılmışlardır (Hür Söz, 3 Aralık 1959, No: 2815). Buradaki tören de diğerleri gibi ilgi ile karşılanmıştır.

Aralık 1959'da Karamürsel ilçesine bağlı Kurt Köy Cumhuriyetçi Millet Partisi Ocağı tümüyle Demokrat Partisine katılmıştır (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-7). Aynı şekilde ilçeye bağlı Merdi Gök köyünden 40 kişilik bir grup Vatan Cephesi'ne dâhil olmuştur. Bu durum ile ilgili olarak Cafer Gürfidan, Adnan Menderes'e çektiği telgrafta şunları söylemiştir: *“Türk Köylüsünün bu milletin hakiki efendisi payesine erişirmek için giriştiğimiz muazzam hamlelerin hayranıyız. Bu anlayışla biz Gürfidan, Özsoy, Dalfidan ve Dağtaş aileleri 40 kişilik mevcudumuzla Demokrat Parti Vatan Cephesi'ne bütün gücümüzle katıldığımızı iftiharla arz eder, Cenap-ı Haktan sizlere yardımcım olmasını niyaz ederiz* (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.3-3). Bunun dışında Karamürsel ilçesine bağlı İnebeyli köyü Hürriyet Partisi Ocağı'ndan 27 kişi de Demokrat Parti'ye üye olmuştur (BCA, Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-8).

V. 1960 YILINDA KOCAELİ'NDE VATAN CEPHESİ

1960 yılı başlarında Demokrat Parti Kocaeli Vilayet Teşkilatı, Vatan Cephesi'ne katılımları hızlandırmak ve cepheyi güçlü kılmak amacıyla birçok yerde yeni ocaklar açmış ve mevcut olanlar da takviye edilmiştir. Demokrat Parti teşkilatı tarafından yapılan incelemelerde İzmit'te ve diğer ilçelerde Vatan Cephesi'ne katılmak isteyen binlerce kişi olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı buralarda Vatan Cephesi ocaklarının açılması için planlamalar yapılmıştır (Demokrat Kocaeli, 1 Ocak 1960, No: 2312).

İzmit'te 1960 yılında Vatan Cephesi'ne birçok kişi üyelik başvurusunda bulunmuş ve bunlardan ilk olarak 20 kişi 4 Ocak 1960'ta Demokrat Parti'ye üye olmuştur. Demokrat Parti'ye katılan bu kişiler Cumhuriyet Halk Partisi İzmit İlçe Başkanlığı'ndan istifa edenlerdir. Aynı gün içinde Demokrat Parti'den istifa ederek Cumhuriyet Halk Partisi'ne geçenler de olmuştur. Bu kişilerin sayısı da 33'tür. Demokrat Parti'den Cumhuriyet Halk Partisi'ne geçişlerin olmasında Kocaeli Milletvekili Ömer Cebeci'nin Hereke'deki konuşmasında İsmet İnönü hakkında sarf ettiği sözlerin etkili olduğu iddia edilmiştir (Türk Yolu, 5 Ocak 1960, No: 6512). Devrin gazetelerine göre, Ömer Cebeci bir konuşmasında İsmet İnönü'ye hakarete varan düzeyde konuşmalar yapmış ve bu durumdan dolayı da kendisine ve Demokrat Parti'ye karşı bir tepki oluşmuş ve birçok kişi Demokrat Parti Kocaeli teşkilatından istifa etmiştir.

1960 yılının Ocak ayı içerisinde Türkiye'nin her tarafında olduğu gibi Kocaeli'nde de Demokrat Parti'nin yaptığı icraatları olumlu bulan kişiler başta Cumhuriyet Partisi olmak üzere bağlı oldukları partilerinden ayrılarak Demokrat Parti'ye intisap etmişlerdir (Kocaeli Demokrat Gazetesi 8 Ocak 1960, No: 2318). Özellikle İzmit başta olmak üzere Gölcük, Gebze, Kandıra ve Karamürsel ilçelerinden Vatan Cephesi Ocaklarına katılımların çok

olması, buradaki ocakların etkili bir şekilde çalıştığını gösterdiği olarak değerlendirilmektedir.

9 Ocak 1960'ta Türk Ticaret Bankası İzmit Şubesi Müdürü Necdet Baran, İzmit Belediyesi ve Vilayet Meclisi üyesi Hacı Ömer Özdemir, Avukat Cemil Yasaer, şehrin ileri gelenlerinden Avukat Müeyyet Akarsu ile Konförlü Varan Otobüsleri sahibi Necmi Kırbaç (Pehlivan) Demokrat Parti'ye iltihak etmişlerdir (Bizim Şehir, 10 Ocak 1959, No: 2041). Devrin gazetelerinin verdiği bilgilere göre, bu yeni katılımların Demokrat Parti Vilayet Teşkilatını daha da güçlendirmiştir.

Demokrat Kocaeli Gazetesi'ne göre, Kocaeli'nin her tarafında Demokrat Parti'ye katılımların olması ve Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa edenlerin artması, yapılacak ilk seçimde Demokrat Parti'nin seçimleri kazanacağı anlamına gelmektedir. Bu durum, aynı zamanda Vatan Cephesi'ne bağlı ocakların Türkiye genelinde etkili olduğunu göstermektedir (Demokrat Kocaeli, 26 Ocak 1960, No: 2336).

25 Ocak 1960'ta Gölcük'teki muhalif partilerden istifa eden 250 kişi Demokrat Parti Gölcük İlçe Başkanlığı'na üye olmuşlardır. Bu katılımlardan sonra Demokrat Parti Gölcük İlçe Başkanlığı çalışmalarını daha da arttırmış ve yeni üyelikler elde etmek için ilçe genelinde ocak bulunmayan yerlerde de ocaklar açmak için planlamalar yapmıştır (Hedef, 27 Ocak 1960; Demokrat Kocaeli, 30 Ocak 1960, No: 2340).

23 Şubat 1960'ta Karamürsel'de daha önce Demokrat Parti'den ayrılarak Cumhuriyet Halk Partisi'ne geçenler yeniden Demokrat Parti'ye geçmişler ve Vatan Cephesi Ocaklarına intisap etmişlerdir. Bu tarihlerde kitleler halinde muhalefet partilerinden ayrılarak iktidar partisine geçenler, bunun sebebinin Demokrat Parti'nin yapıcı politikalar takip etmesine bağlamışlardır. Görüldüğü üzere ilçelerden Vatan Cephesi'ne yoğun katılımlar olmuştur (Demokrat Kocaeli, 25 Şubat 1960, No: 2361). Bu durum Vatan Cephesi'ne bağlı ocakların halk nezdinde etkili politikalar yürüttüğü şeklinde değerlendirilmektedir.

Devrin gazetelerine göre, 1960 yılının Mart ayı içinde Demokrat Parti, Kocaeli'deki nüfuzunu ve gücünü gittikçe arttırmıştır. 1960 yılına kadar yapılan bütün seçimleri kazanan ve halk nezdinde itibar kazanan Demokrat Parti, başta Kocaeli olmak üzere vilayetlerin gelişmelerini sağlamak için uygun politikalar izleyeceğini belirtmiştir. Bu durumun, Demokrat Parti'ye katılımların artmasında etkili olduğu görülmektedir.

İzmit'in önemli mahallerinden birisi olan Kadıköy'de Vatan Cephesi Ocağı açılmış ve bu kuruluşa 475 kişi üye olmuştur. Törene İl Başkanı Süreyya

Sofuoğlu dışında birçok kişi katılmış ve büyük bir ilgi gösterilmiştir (Demokrat Kocaeli, 8 Mart 1960, No:2379). Özellikle göçmen vatandaşların yoğun olduğu Kadıköy mahallesinde Vatan Cephesi'nin açılması ve ocağa birçok kişinin kayıt yaptırması, burada Demokrat Parti'nin destekçilerinin fazla olduğunu göstermektedir.

Demokrat Parti Vilayet Başkanlığı, hızlı bir program dâhilinde Kocaeli'ndeki Vatan Cephesi ocaklarının sayısını arttırma yoluna gitmiştir. Bu kapsamda İzmit'in birçok mahallesinde yeni ocaklar açılmıştır. Ocak açılmayan mahallelerde de teşkilatların oluşturulması için planlamalar yapılmıştır. Örneğin İzmit'e bağlı Nurettin Paşa'da yeni bir semt ocağı daha açılmıştır (Demokrat Kocaeli, 20 Mart 1960, No:2374). Bu ocağın açılmasından sonra Mehmet Ali Paşa mahallesinde de Vatan Cephesi Ocağı kurulmuştur. Ocağın açılışına partinin ileri gelenleri katılmış ve Demokrat Parti'ye atılan itiraflara tek tek cevap vermişlerdir. Burada yapılan konuşmalarda ocaklara katılımların tamamen gönüllük esası ve yasal daire içinde olduğu ifade edilmiştir.

Demokrat Parti İl Başkanlığı tarafından Kocaeli'nde 1960 yılı Mart ayı içerisinde gerek ilçelerde gerek köy ve bucaklarda Vatan Cephesi ocaklarının sayıları arttırılmış ve birçok insana ulaşılmıştır. Bu durumdan memnun olan halkın büyük bölümü, mevcut partilerinden ayrılarak Demokrat Parti'ye geçmişlerdir (Demokrat Parti, 3 Mart 1960, 2366).

Demokrat Parti Karamürsel İlçe Başkanlığının yaptığı faaliyetleri olumlu bulan kazaya bağlı köylerden Vatan Cephesine yoğun geçişler olmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi Karamürsel İlçe Başkanlığına kayıtlı 80 kişi partilerinden istifa ederek Demokrat Parti Karamürsel Vatan Cephesi ocaklarına üye olmuştur. Aynı günlerde Gölcük'e bağlı İhsaniye'den de 80 kişi bağlı olduğu partiden ayrılarak Vatan Cephesi'ne üyelik yapmıştır (İstikbal, 16 Mart 1960, Demokrat Kocaeli, 17 Mart 1960, No: 2377).

Muhalefet partilerinden bu şekilde istifaların olması ve parti üye sayılarının gittikçe azalmasından dolayı Kocaeli'ndeki partiler arasındaki sorunlar 1960 yılında daha da büyümüştür. İktidar ve muhalefet partileri arasında bu şekilde sorunların olması ve gittikçe de artması, 1959 yılında olduğu gibi 1960'ta da vilayet genelinde insanlar arasında ayrılık ve kavgaların artmasına yol açmıştır.

1960 yılı içerisinde Vatan Cephesi ocaklarını güçlendirmek için Demokrat Parti İl Başkanlığı tarafından geniş kapsamlı geziler ve ziyaretlere devam edilmiştir. Bu gezilere TBMM Başkanı Refik Koraltan, Kocaeli milletvekillerinden Cemal Tüzün, Saadetin Yalım, Ömer Cebeci, Nüzhet Unat, Dursun Erol, İl Başkanı Süreyya Sofuoğlu, İzmit, Gölcük, Karamürsel, Gebze, Kaynarca ve Kandıra

ilçe başkanları ile parti yönetim kurullarında bulunanlar katılmışlardır. Bu geziler sırasında bütün ilçelere gidilmiş, buralarda mahalle ile köyler ziyaret edilmiş ve halk ile temas kurulmuştur.

Halk ile yapılan görüşmelerde Demokrat Parti'nin yapılacak seçimde tekrar birinci parti olacağı söylenmiş ve partinin izleyeceği politikalar hakkında vatandaşlara bilgiler verilmiştir (İstikbal, 15 Mart 1960; Demokrat Kocaeli, 19 Mart 1960, No:2378). Bu görüşmelerin halk nezdinde çoğunlukla olumlu etkiler bıraktığı gazetelerden anlaşılmaktadır. Zira devrin gazetelerine bu ziyaretlerden sonra Vatan Cephesi ocaklarına üyeliklerde artışlar görülmüştür.

Demokrat Parti Kocaeli İl Başkanlığı tarafından 19 Mart'ta bir Vatan Cephesi ocağı daha açılmıştır. İzmit'e açılan ocağın açılış törenine başta Kocaeli Milletvekilleri ve Demokrat Parti İl Başkanı Süreyya Sofuoğlu olmak üzere birçok kişi katılmış ve ilk anda birçok mahalle sakini ocağa üyelik yapmıştır. İzmit'te Vatan Cephesi ocağının açılması ile İzmit'in merkez mahallelerinde ocağı olmayan mahalle kalmamıştır (Hedef, 20Mart 1960, Demokrat Kocaeli, 20 Mart 1960, No: 2379). Bu durum, Demokrat Parti Kocaeli İl Başkanlığı'nın koordineli bir şekilde çalıştığını göstermektedir.

Demokrat Parti İl Başkanlığı tarafından yapılan gezi ve ziyaretler nisan ayında da devam etmiştir. Aynı tarihlerde Kocaeli'nde nüfuz sahibi etkili kişilerin Demokrat Partiye geçtikleri görülmektedir. Bu kişilerden birisi Tahsin Marmara'dır. Demokrat Parti'nin Kocaeli'ndeki kurucularından olan ve daha sonra istifa eden Tahsin Marmara, birçok arkadaşı ile birlikte yeniden Demokrat Parti'ye katılmıştır. Konu ile ilgili olarak konuşan Tahsin Marmara, bağlı olduğu Cumhuriyet Halk Partisi'nin politikalarını beğenmediği için bu partiden istifa ettiğini ve Demokrat Parti'nin siyasetini beğendiğini ifade etmiştir (Demokrat Kocaeli, 6 Nisan 1960, No: 2389). Devrin yerel gazetelerine göre; bu tür kişilerin Demokrat Parti'ye katılmaları, il teşkilatını güçlendirmiştir.

VI. SONUÇ

Başta Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere diğer muhalefet partileri aralarında birleşerek Demokrat Parti'ye karşı vatandaşları tek çatı altında toplamayı hedeflemişlerdir. Buna karşılık Demokrat Parti de karşı bir atak oluşturarak Vatan Cephesini oluşturmuştur. Vatan Cephesi ile Demokrat Parti'ye büyük katılımlar gerçekleşmiştir.

Kocaelililer ilk andan itibaren Vatan Cephesi'ne büyük alaka göstermişlerdir. 1959'da başta Cumhuriyet Halk Partisi olmak üzere muhalefet partilerinden

istifa ederek Demokrat Parti'ye kayıt yaptıranlarla ilgili olarak Demokrat Parti Vilayet Başkanlığı tarafından Adnan Menderes'e birçok telgraf gitmiştir. Adnan Menderes bu durumdan memnun olarak Vatan Cephesi'ne katılanlara teşekkür mesajları göndermiştir.

Kocaeli'nden büyük ailelerin, önemli esnaf teşkilat ve kuruluşlardan insanların bağlı oldukları partilerden istifa ederek Demokrat Parti'ye katılmaları, Vatan Cephesi'nin vilâyet genelinde güçlenmesini sağlamıştır. Ancak bu katılımlar muhalefet ile iktidar arasındaki tartışmaların ve sorunların da büyümesine yol açmıştır. Vatan Cephesine geçen kişilerin gönderdikleri telgraflar incelendiğinde ocağa üye olan kişilerin partilerinden istifa etmelerinin nedeni, Demokrat Parti'nin ülkeye daha iyi hizmet ettiğini ve bağlı oldukları partilerin ülkede yıkıcı faaliyetler içerisinde bulunduğunu düşünmeleridir. Ayrıca muhalefet partilerinin aralarında birleşme çabaları partililer arasında kırgınlıkları arttırmış ve bu durum birçok kişinin Demokrat Parti'ye geçmelerine ortam hazırlamıştır. Ancak Vatan Cephesi, Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Parti arasında derin uçurumların oluşmasına ve mevcut sorunların daha da büyümesine sebep olarak 27 Mayıs İhtilali'nin yaşanmasında önemli bir etken olmuştur.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

- Fon Kodu: 30.11.1.0 Yer No: 53.315.4.
- Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 65.403.16.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-1
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-1.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-2.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-2.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.3-1.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-3.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.1-3.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.1-4.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.2-3.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.2-4.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.669.222.3-2.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-5.
- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-4.

- Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-6.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-5.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-7.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.3-3.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-8.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-6.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.3-4.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.222.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-9.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.2-7.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-10.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.222-1.
Fon Kodu: 010. 09. Yer No: 216.670.1-11.
Fon Kodu: 010. 0 9. Yer No: 216.670.2-8.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 146.453.1.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 221.684.1.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 227.702.5.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 228.705.2.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 51.149.1.
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 51.149.2
Fon Kodu: 10.9.0.0 Yer No: 258.790.1.

Sürelî Yayınlar

Gazeteler

- Resmî Gazete
Türk Yolu Gazetesi
Bizim Şehir Gazetesi
Demokrat Kocaeli Gazetesi
Hür Söz Gazetesi
Azim Gazetesi
İstikbal Gazetesi
Hedef Gazetesi

Araştırma ve İncelemeler

- BULUT, Sedef. (2009), "27 Mayıs 1960'tan Günümüze Paylaşılmalı Demokrat Parti Mirası", *SDÜ, Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2009, Sayı:19, ss.73-90.
- BURÇAK, Rıfki Salim. (1979), *Türkiye'de Demokrasi'ye Geçiş (1945-1950)*, Olga Matbaası, İstanbul, 1979.
- EROĞUL, Cem.(1990), *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, İmge Kitabevi, Ankara.
- KARPAT, H. Kemal. (2010), *Osmanlı'dan Günümüze Asker ve Siyaset*, (Çeviren ve Yayına Hazırlayan: Günes Ayaz), Timaş Yayınları, İstanbul.

- KILÇIK, Haluk. (1992), *Adnan Menderes'in Konuşmaları, Demeçleri, Makaleleri*, (Mayıs 1950 – Aralık 1958, II.Cilt, Demokratlar Kulübü Yayınları, İstanbul.
- TUNÇAY, Mete.(1979), *Siyasi Tarih (1950-1960)*, Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye Tarihi 1908-1980, Yay. Yön. Sina Akşin, İstanbul: Cem Yayınları.
- UYAR, Hakkı. (2001), *Vatan Cephesi Türk Siyasal Yaşamında Cepheleşmelere Bir Örnek*, İstanbul.
- VURAL, Erhan. (20109), “Demokrat Parti Döneminde CHP'nin İzmir Örgütlenmesi ve Seçimler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.